

‘... บัดนี้เราได้เป็น ธรรมกายแล้ว เราได้สมบัติยิ่งใหญ่

สมบัติอื่นสู้ไม่ได้ เข้าถึงธรรมกายแล้ว ...’

‘... เข้าถึงพุทธฐานะแล้ว เลิศประเสริฐกว่าทั้งนั้น รตนะใดสู้ไม่ได้ทั้งนั้น

สวัญญาณกรตนะ อวิญญาณกรตนะ ที่อยู่ในไตรภพสู้ไม่ได้ทั้งนั้น

แท้พุทธฐานะทั้งนั้น ...’

รวมพระธรรมเทศนา พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

กัณฑ์ที่ ๒๘

รัตนสูตร : ว่าด้วยพุทธรัตนะ

๒๖ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส (๓ ทน)

ยานีธ ภูตานิ สฺมาตตานิ
 ภูมฺมานิ วา ยานิ ว อนฺตลิกฺเข
 สฺพเพว ภูตา สฺมฺนา ภวนฺตุ
 อโถปิ สกฺกจฺจ สฺถนฺนฺตุ ภาสิตํ
 ตสฺมา ทิ ภูตา นิสาเมธ สฺพเพ
 เมตฺตํ กโรธ มานุสฺสียา ปชาเย
 ทิवा จ รตฺโต จ หรฺนฺติ เย พลี
 ตสฺมา ทิ เน รกฺขถ อปฺปมตฺตํ
 ยงฺกิณฺณิ วิตฺตํ อิชฺ วา หุํ วา
 สคฺเคสฺส วา ยํ รตนํ ปณฺตี
 น โน สมฺมํ อตฺถิ ตถาคเตน
 อิทมฺปิ พุทฺเธ รตนํ ปณฺตี
 เอเตน สจฺเจน สฺวตฺถิ โหตุติฯ

พ.พ.(บาลี) ๒๕/๗/๕

ณ บัดนี้ อาตมภาพจักได้แสดงธรรมิกถาแกด้วยรัตนสูตร สมเด็จพระผู้มีพระภาคทรงประทานเทศนาโปรดชนชาวเมืองไพสาลี เมื่อครั้งโรคภัยเกิดขึ้นในเมืองไพสาลี ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดสามารถจะบรรเทาได้ พวกชาวเมืองไพสาลี พวกเป็นตัวรัฐบาลปรึกษาหารือพร้อมกัน นอกจากพระศาสดาจารย์สัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วก็ไม่เห็นผู้หนึ่งผู้ใดพึงจะระงับได้ รัฐบาลฝ่ายไพสาลีไปเฝ้าสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า อาราธนาให้ลงมาบำบัดภัยในครั้งนั้น พระองค์ก็ทรงพระมหากรุณาแก่ชาวไพสาลี เสด็จมาตามอาราธนาของรัฐบาลในครั้งนั้น มาประทับอยู่ที่ฝั่งแม่น้ำ ใกล้จะเข้าไปในเมืองไพสาลีแล้ว เมื่อ

พระองค์ทรงประทับอยู่ที่ฝั่งแม่น้ำดังนี้ ค็นวันนั้นฝนตกยกใหญ่ นำเอาซากศพที่เกลื่อนกลาดในเมืองนั้นลอยตามน้ำฝนไป เมืองไพสาลีก็กลายเป็นเมืองสะอาด พระจอมปราชญ์ก็ทรงประทานเทศนารัตนสูตรในเมืองไพสาลีนั่น

เริ่มต้นแห่งพระสูตรว่า ยานีธ ภูตานิ สมาคตานิ ภูมฺมานิ วา ยานีว อนฺตลิกฺเข สพฺเพว ภูตา สุมฺหา ภวนฺตุ ภูตทั้งหลายเหล่าใดที่ประจำพื้นที่ มาประชุมกันในพระนครนี้ก็ดี และ เหล่าภูตที่ประชุมกันในอากาศก็ดี สรรพภูตทั้งสิ้นเหล่านั้นจงเป็นผู้ดีใจเถิด และจงฟังภาสิตโดยเคารพ เพราะท่านเหล่าภูตทั้งสิ้นจงตั้งใจฟัง ท่านทั้งหลายจงกระทำความไม่ตริจิตในหมู่มนุษย์ และประชากรหมู่มนุษย์ทั้งหลายเหล่าใดกระทำความพลีกรรมทั้งกลางวันและกลางคืน เพราะเหตุนั้น ขอเหล่าภูตจงเป็นผู้ไม่ประมาท รักษามนุษย์ทั้งหลายเหล่านั้นเถิด ทรัพย์เป็นเครื่องปลื้มใจอันใดอันหนึ่งในโลกนี้หรือในโลกอื่น หรือว่ารัตนะอันใดอันหนึ่งในสวรรค์ รัตนะนั้นหาเสมอด้วยพระตถาคตได้ไม่ พระตถาคตเจ้าเป็นรัตนะอันประเสริฐกว่า แม้อันนี้ อิทมปิ พุทฺเธ รตนํ ปณฺธิตํ เป็นรัตนะอันปราณีตในพระพุทธเจ้า เอเตน สจฺเจน สวตฺถิ โหตุ ด้วยความกล่าวสัจจะอันนี้ ขอความสวัสดิ์จงมี นี่เป็นเนื้อความของพระบาลี คลีความ เป็นสยามภาษาได้ความเท่านี้ ในรัตนสูตรคาถาเบื้องต้น สมเด็จพระทศพลทรงรับสั่งดังนี้

ต่อไปนี้จะอธิบายในรัตนสูตรนั้นเป็นลำดับไป เพราะว่าสมเด็จพระผู้มีพระภาคเมื่อไปถึงเมืองไพสาลี ก่อนแต่จะปรารภกล่าวพระรัตนสูตรนี้ ได้ทอดทัศนาการเห็นเหล่าภูตเป็นอันมากควรโกรธกัน ในภายนอกกายมนุษย์ก็มี ในภายในกายมนุษย์ก็มีมาก จึงได้ทรงรับสั่งแก่เหล่าภูตนั้นให้ช่วยกันระแวงระวัง ว่าคำที่เรียกว่าภูตนะ เราไม่รู้จักว่ารูปพรรณสัณฐานเป็นอย่างไร ภูตผีปิศาจ ผีเราก็กไม่รู้จัก รูปพรรณสัณฐานเป็นอย่างไร ปิศาจก็คไม่รู้จักอีกเหมือนกัน รูปพรรณสัณฐานเป็นอย่างไร ไม่ไฉนพวกเราณะ แต่มันก็คไม่ฉลาดเหมือนกัน มันจึงคไม่รู้จัก ฉลาดทำไฉนจึงจะคไม่รู้จัก เราคไม่รู้จักมาก ว่า เปเรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน รู้จักคไม่ทั่ว ภูมฺภณฺตํนํทญฺญํ รู้จักคไม่ทั่ว รู้จักแต่รูปมัน ภูตผีปิศาจก็รู้จักคไม่แท้ จะให้เราคชี้แนะลงไปว่า ภูตนะรูปพรรณสัณฐานมันเป็นอย่างไร ที่เรียกว่าภูตนะ คไม่ได้ เพราะคไม่เคยเห็น พวกผีละ ก็คไม่เคยเห็น ปิศาจละ ก็คไม่เคยเห็น นี่พวกเราเป็นอย่างนี้ณะ หรือจะว่าเขาคไม่มีหรือ ก็ดำรามีนี่

พวกกรรมกายเขาคเห็นด้วยกันทุกคน ภูตผีปิศาจเหล่านี้ มีกรรมกายแล้วก็เห็น

เห็นชัดๆ เอามาเล่าให้ฟังได้ รูปพรรณสัณฐานเป็นอย่างไร นี้อวดปากน้ำมีธรรมกาย
มากนะ ถ้าอยากจะรู้ว่าภูตผีปีศาจมีรูปพรรณสัณฐานเป็นอย่างไรแล้ว ก็ไปไถ่ถามกัน
ได้ พูดกันได้ ว่ากัมภีร์นั้นทักขีเป็นอย่างไร รูปพรรณสัณฐานเป็นอย่างไร ไปไถ่
ถามกันได้ว่าเปรตอสุรกายเป็นอย่างไร ไปไถ่ถามกันได้ แล้วยังอีกมากมายที่เรายังไม่
รู้จักนะ มากมายนัก พวกภูตนะ รูปเหมือนๆ มนุษย์เรานี่ แต่วามันคล้ายๆ พวกเปรต
มันมีผอมๆ อยู่บ้างเล็กน้อย และก็มัวว้างเหมือนกันภูตนะ พวกเหล่านี้แหละมันรับ
เครื่องเช่น ถ้าว่ามนุษย์ผู้ใดเช่นสรวงมันเข้าละก็ มันรับเครื่องสังเวทเหล่านั้น นี่พวก
ภูตทั้งนั้น แล้วมันผดุงความสุขความสำราญให้ได้เหมือนกัน มันให้ทุกข์ได้เหมือนกัน
พวกภูตเหล่านี้ แต่ว่าไม่ใช่ตัวให้จริงนัก ตัวเขาใช้ซะ ไม่ใช่ตัวจริง มีมากมายกาย
กองนัก มนุษย์ว่ามีมาก มันก็มีมากพอกับมนุษย์อย่างนี้แหละ ไม่ใช่มีนิดหน่อยหรือ
มีมากมายนัก พวกภูตเหล่านี้

ภูตเหล่านี้แหละ เมื่อพระพุทธเจ้าไปปราบโรคในครั้งนั้น ปราบโรคภัยในเมือง
ไพศาลีในคราวนั้น ไปพบพวกเหล่านี้เข้าในเมืองต้น พระศพลจึงได้ทรงรับสั่งว่า
พวกเหล่าภูตประจำถิ่นทั้งหลายเหล่าใด มาประชุมกันแล้วในเมืองนี้ก็ดี และเหล่าใด
ประชุมกันอยู่ในอากาศก็ดี สรรพภูตทั้งหลายจงเป็นผู้มีใจเกิด หรือจงเป็นผู้ตีใจเกิด
และจงเป็นผู้สดับสุภาสิตโดยเคารพเกิด เพราะเหตุว่าท่านภูตทั้งสิ้นจงตั้งใจฟัง ท่าน
ภูตทั้งหลายจงกระทำไมตรีจิตในหมู่มนุษยชาติประชาชน และมนุษย์เหล่าใดกระทำ
บวงสรวงทั้งกลางวันและกลางคืน เพราะเหตุนั้นขอท่านภูตจงเป็นผู้ไม่ประมาทรักษา
พวกมนุษย์เหล่านั้นเกิด

ว่า รัตนทรัพย์เป็นเครื่องปลื้มใจอันใดอันหนึ่ง มีอยู่ในโลกนี้หรือในโลกอื่น หรือ
ว่ารัตนอันใดอันประณีตในสวรรค์ รัตนทั้งหลายเหล่านั้นหาเทียมพระตถาคตเจ้าได้ไม่
ข้อนี้เป็นข้อที่ลึกลับอยู่ รัตนอันประณีตนั้นมันเป็นตัวสำคัญอยู่ ทรัพย์เครื่องปลื้มใจอัน
ใดอันหนึ่งอันมีในโลก บัดนี้ที่เราเป็นอยู่ในมนุษยโลกนี้อาศัยเครื่องปลื้มใจ

ทรัพย์นั้นถ้าจะจัดออกไปเป็น ๒ อย่าง คือเรียกว่า สวิญญาณกทรัพย์ ทรัพย์ที่มี
วิญญาณ อวิญญาณกทรัพย์ ทรัพย์ที่ไม่มีวิญญาณ สวิญญาณกทรัพย์ ทรัพย์ที่มี
วิญญาณนั้นเป็นทรัพย์เป็น อวิญญาณกทรัพย์ ทรัพย์ที่ไม่มีวิญญาณนั้นเป็นทรัพย์ตาย
บัดนี้เราไม่รู้จักทรัพย์เป็นทรัพย์ตาย อยากจะหาทรัพย์ตายเรื่อยไป ใ้ทรัพย์เป็นไม่หา
ถ้าคนมีปัญญาเขาก็หาทรัพย์เป็น เขาไม่หาทรัพย์ตายหรือ ทรัพย์เป็นๆ นั้นแหละเป็น

ก่อนทรัพย์สำคัญ คือเราเป็นผู้ทำตัวของเราให้ดี ไปอยู่บ้านไหนเมืองไหนก็รับรองทุกบ้าน เชื่อเชิญทุกบ้านอยากให้อยู่ทุกบ้าน ให้เงินให้ทองสนับสนุน เลี้ยงดูอุปถัมภ์หาสำราญ อยากจะให้อยู่บ้านของตัวนั้น เห็นไหมละ ตัวเองนี่แหละมันเป็นทรัพย์ขึ้น มันเป็นสวัสดียาณกทรัพย์ขึ้น เราทำตัวของตัวเองดี

ถ้าตัวมีวิชาดีเป็นทรัพย์หมดทั้งตัว มีวิชาดี เล่าเรียนความรู้ให้สามารถจนกระทั่งรัฐบาลต้องประสงค์ จนกระทั่งครอบครัวใหญ่ๆ ต้องประสงค์ จนกระทั่งคนมีปัญญาเห็นเข้าแล้วก็เคารพนบถนอบที่เดียว อยากจะเอาไปอยู่ด้วย อยากจะเอาเป็นพวกด้วย นั้นให้รักษาตัวเป็นเช่นนั้น หมึงถ้ำรักษาตัวเป็นเช่นนั้นเข้า หมึงก็ศึกษาวิชาของผู้หมึงเข้า ให้สุดความสามารถของตนให้เป็นคนมีฝีมือดี เย็บปักถักร้อยดีทุกอย่าง ประชุมพยัญชนะอร่อยทุกอย่าง ให้มีฝีมืออย่างนี้ นี่แหละเป็นสวัสดียาณกทรัพย์ขึ้นในตัวทีเดียว ไม่ต้องไปสงสัยละ อยู่ที่ไหนเขามาเรียกร้องหา พนักงานเจ้าแผ่นดินต้องการตัว ฝีมืออร่อยนัก ไปปรุงเข้าจริง ๆ อร่อยทีเดียว ลืมมือคนอื่นหมด เอาละ ออกจากพระเจ้าแผ่นดินไม่ได้ละ เห็นไหมละ สวัสดียาณกทรัพย์ ก็เป็นทรัพย์ขึ้นดังนี้ละ นี่แหละสวัสดียาณกทรัพย์เป็นอย่างนี้ มันยอดทีเดียว

หรือไม่ฉะนั้น ที่เรียกว่าสวัสดียาณกทรัพย์ละก็ คนที่มีรูปสวยไม่มีใครเทียมทัน เล่าลือถึงพระเจ้าแผ่นดิน พระเจ้าแผ่นดินต้องใช้คุณท้าวเจ้าจอมมารไปเป็นมเหสี นี่ก็เป็นสวัสดียาณกทรัพย์อีก เป็นขึ้นอย่างนี้แหละเป็นได้ เหตุนี้ เขาจึงมีตา เขาต้องดูเขาจะทำการสมรสใดๆ เขาต้องดูทั้งนั้น กลัวไปเจออายคนชั่วเข้า อายรูปชั่วตัวดำเข้าใช้ไม่ได้ เสียไม่ใช่เสีย แต่เสียลูกหลานเป็นน่อยไปอีก เขาหาที่สวयงามทั้งนั้น สวयงามไม่ให้มีตำหนิจนเป็นที่นิยมชมชอบของกษัตริย์ นั้นแหละได้ชื่อว่าเป็นสวัสดียาณกทรัพย์แท้ๆ นั้นเป็นสวัสดียาณกทรัพย์โดยตรงเชียวละ สวัสดียาณกทรัพย์โดยตรงอย่างนี้

อวิญญาณกทรัพย์ละ สำหรับเครื่องใช้สอยเป็นอวิญญาณกทรัพย์ มนุษย์นั้นแหละใช้สอยทรัพย์ทั้งหลายเหล่านั้น มีมาน้อยเท่าใด มนุษย์ใช้สอยละก็ นั่นเป็นอวิญญาณกทรัพย์ทั้งนั้น จะเป็นเรือกสวนไร่นา ตีกร้านบ้านเรือน เท่าหนึ่งเท่าใดก็ช่าง เรียกว่าเป็นอวิญญาณกทรัพย์

ปลุสตร์ต่างๆ มีชีวิตเป็นอยู่น้อยเท่าใด วัว ควาย ช้าง ม้า แพะ แกะ เป็ด ไก่ สุกรเหล่านี้ มีมาน้อยเท่าใด หรือข้าทาสบริวารมาน้อยเท่าใด เป็นสวัสดียาณกทรัพย์ทั้งนั้น แต่สวัสดียาณกทรัพย์เหล่านั้น เป็นสวัสดียาณกทรัพย์เลวๆ สวัสดียาณกทรัพย์จริงๆ ละก็ตัวของตัวเองนั่นแหละ จะเป็นสวัสดียาณกทรัพย์ได้หรือไม่ได้ ถ้า

เป็นสวัญญาณคนเดียวแหละ เป็นประโยชน์แก่คนมากนัก นั่นเป็นสวัญญาณกัณฑ์เกิดขึ้นในตัวเอง มีชื่อมีเสียงแล้วนั่นเป็นสวัญญาณกัณฑ์ขึ้น

ถ้าว่าไม่ฉลาด ไม่รู้จักทรัพย์อย่างนี้ ก็ไม่สร้างตัวของตัวให้ดีขึ้น ก็ปล่อยไปตามยถากรรม มันก็ทำอะไรไม่ได้ ฝีมือไม่มีอะไรสักอย่างหนึ่ง ฝีมือไม่ดีเลยก็ไม่หัดเข้าแก้ไขข้อขัดข้องของตัวเข้า ไม่ขยันทำขึ้น ไม่ปรุงขึ้นให้เฉลียวฉลาดขึ้น เย็บปักถักร้อยไม่เป็นก็มองดูเขาตาหลอไป ไม่เป็นเรื่อง ไม่ทำให้เฉลียวฉลาดขึ้นในตัวของตัว ไม่ทำ อย่างนี้คนชั่วเกียจคร้าน ไม่รู้จักสมบัติของตัว ไม่รู้จักสมบัติมันก็เป็นคนสมบัติเลวๆ ไปทั้งชาติ เป็นสวัญญาณกัณฑ์ที่เลวไป ไม่เป็นสวัญญาณกัณฑ์ที่ดีไป

เพราะฉะนั้น สวัญญาณกัณฑ์ทั้ง ๒ ประการนี้ ในสากลโลกเขาต้องการนัก ต้องการสวัญญาณกัณฑ์ที่เยี่ยม หรือทรัพย์ในโลกก็ต้องการที่เยี่ยมเหมือนกัน เลือกขึ้นไปๆ จนกระทั่งบัดนี้ ถึงเงินถึงทอง ถึงเนื้อเงินเนื้อทองก็เป็นทรัพย์เหมือนกัน ถึงเนื้อทองก็ยังไม่พอ ถึงเนื้อเพชรเนื้อแก้ว เนื้อเพชรหนักขึ้นไปอีก จนกระทั่งถึงจริงจริง เข้าไปโน่น ถึงแก้วกายสิทธิ์โน่น ถึงแก้วสารพัดนึก ขึ้นถึงดวงแก้วกายสิทธิ์โน่น นั่นแหละเป็นสวัญญาณกัณฑ์อีกชั้นหนึ่ง แก้วกายสิทธิ์นั้นนั้นดวงสวัญญาณกัณฑ์ทีเดียว คือจักรแก้ว ช้างแก้ว ม้าแก้ว ขุนคลังแก้ว ขุนพลแก้ว แก้วมณี นางแก้ว ๗ ประการ เหล่านี้เป็นตัวสวัญญาณกัณฑ์ทีเดียว เกิดขึ้นในโลกโลกเป็นสุขทีเดียวปราศจากการไถ การหว่าน รัตนะเหล่านั้นเลี้ยงหมดทั้งสิ้น นี่เป็นสวัญญาณกัณฑ์แท้ๆ ตัวจริงที่อยู่ในโลก เกิดขึ้นครั้งใดละก็ แม้ว่าโลกได้รับความเดือดร้อนไม่สงบสุข อยู่เย็นเป็นสุขไม่มี มีแต่ทุกข์เป็นเบื้องหน้า

พระพุทธเจ้ามาเป็นที่พึ่ง ถ้าพระพุทธเจ้าไม่มีเป็นที่พึ่ง พระปัจเจกพุทธเจ้าต้องเข้ามาเป็นที่พึ่งของสัตว์โลกในยุคนั้น ปราบปรามพวกอันตรายให้เบาบางลงไป ให้มนุษย์ได้รับความสุข หากพระปัจเจกพุทธเจ้าไม่มา พระเจ้าจักรพรรดิต้องมา มีรัตนะ ๗ มีสวัญญาณกัณฑ์มาใช้ทีเดียว สวัญญาณกัณฑ์นั้นลึกซึ้ง ดูเป็นของตายแต่ว่ากลายเป็นของเป็น เหาะเหินเดินอากาศได้ทีเดียว นั่นตัวสวัญญาณกัณฑ์ ทรัพย์เหล่านั้นแหละ ในมนุษย์โลกใช้สอยอยู่เพียงเท่าใด

นี่ที่เรียกว่า อธิ ภา หุริ ภา ในโลกนี้ ในโลกมนุษย์นี้ หรือในโลกอื่นๆ ก็มีสวัญญาณกัณฑ์ทั้งนั้นใช้สอยทั้งนั้น หรือว่ารัตนะอันประณีตในสวรรค์ รัตนะอันใดอันประณีตอยู่ในสวรรค์โน่นแน่ะ สวรรค์นั้นลึกซึ้ง จาตุมหาราช ดาวดึงสา ยามา ดุสิต นิมมานรดี ปรนิมมิตวสวัตตี พวกนั้นใช้แก้ววิเศษทั้งนั้น แก้วทั้งนั้น ใช้แก้วก็คือรัตนะ

ทั้ง ๗ ประการนั่นเอง มีทั้งเป็นทั้งตาย ทั้งตายก็เป็นเครื่องประดับประดา ใช้สอยมิได้ ขาดตกบกพร่อง ประดับประดาวิมานต่างๆ ประดับประดาแท่นที่สำหรับนั่งนอนสำราญ สำหรับเป็นเครื่องประดับวิมาน หาที่เปรียบไม่ได้ แก้วเหล่านี้นั่งงามนักทีเดียว นั้น รัตนะอันประณีต บรรดา ๖ ชั้นฟ้ามีแก้วประดับทั้งนั้น นั้นเขาเรียกว่า อวิญญาณก ทรัพย์ เป็นของมีค่า ที่เรียกว่าสัณญญาณกทรัพย์นี่คือของใช้รัตนะ ๗ ประการ ใช้ รัตนะ ๗ ประการ ไม่มีความทุกข์ มีแต่ความสุขกาย นั้นรัตนะสำคัญ ทั้ง ๖ ชั้นฟ้าเป็น อย่างนั้น ไม่ใช่แต่ ๖ ชั้นเท่านั้น ในชั้นพวกพรหมโน้น พรหมปาริฉตชา พรหมบุโรหิตา มหาพรหมา ปริตตภา อัมปมาณาภา อาภัสสรา ปริตตสุภา อัมปมาณสุภา สุภิกินหา เวหฬผลา อสัณญีสัตตา อวิหา อตปปา สุตัสสา สุตัสสี อกนิมฺฐา ใน ๑๖ ชั้นนี้ใช้รัตนะ ๗ เหมือนกัน ใช้แก้วแบบเดียวกัน ทั้งเป็น ทั้งตาย เป็นทองเป็น แก้ว เป็นวิเศษต่างๆหาที่เปรียบไม่ได้ หรือว่าในรูปสัตว์ อากาสนัญจายตนะ วิญญาณัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนวสัณญานาสัณญายตนะ ได้รับรูปเพราะรัตนะ เพราะสัณญญาณก อวิญญาณกรัตนะเหล่านี้ ให้ได้รับความสุขต่างๆ

รัตนะเหล่านั้น จะมีมากน้อยเท่าใดก็มีไปเถอะ สู้ไม่เท่าทันกับพระตถาคตเจ้า พระตถาคตเจ้าเลิศประเสริฐกว่า รัตนะทั้งหลายเหล่านั้น พระตถาคตเจ้านะรูปพรรณ สัณฐานเป็นอย่างไร อยู่ที่ไหน ที่นี้เราจะรู้จักละ พระตถาคตเจ้าที่เรียกว่าเลิศประเสริฐ กว่านะ ก็รัตนะอีกเหมือนกันนั่นแหละ พุทธรัตนะนั้นแหละ เป็นพระตถาคตเจ้าละ ที่ เราได้ธรรมกายแล้วก็ถึงพุทธรัตนะ ธรรมกายคือพุทธรัตนะที่เป็นโคตรภู ธรรมกาย คือ พุทธรัตนะคือพระโสดา ธรรมกายคือพุทธรัตนะที่เป็นพระสกทาคา ธรรมกายคือ พุทธรัตนะที่เป็นพระอนาคา ธรรมกายที่เป็นพุทธรัตนะที่เป็นพระอรหันต์ ทั้งหยาบทั้ง ละเอียดเป็นพุทธรัตนะทั้งนั้น แก้วคือพุทธรัตนะนั้นแหละ นั่นแหละตัวพระตถาคตเจ้า ที่เดียว

ทำไมรู้ว่าพระตถาคตเจ้านะคือ พุทธรัตนะ ธรรมรัตนะ สังฆรัตนะ พระองค์ทรง รับสั่งกับวักกโลกิขุว่า อเปหิ วุกฺกलि วักกलिจถอยออกไป อิมํ ปุติกาญํ ทสฺสนํ มาดูโยเล่าร่างกายตถาคตที่เป็นของเปื่อยเน่า โย โข วุกฺกलि ธมฺมํ ปสฺสติ โส มํ ปสฺสติ เนะ สำแดงวักกलि ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นเราผู้ตถาคต ธมฺมกาโย อหํ อิติปิ ผู้ตถาคตคือธรรมกาย นั้นเนะบอกตรงนั้นเนะ ว่าเราผู้ตถาคตคือธรรมกาย ธรรมกายนั่นเอง เป็นตัวตถาคตเจ้า ผู้ใดได้ธรรมกายก็รู้ด้วยกันทั้งนั้นว่า อ้อ ที่เราเข้าถึงธรรมกายแล้วนี่

เป็นรัตนะสูงสุด รัตนะในพื้นมนุษย์ หรือเป็นรัตนะในพื้นสวรรค์ ๖ ชั้น หรือรัตนะในพื้นพรหมทั้ง ๑๖ ชั้น หรือรัตนะในอรุณพรหมทั้ง ๔ ชั้น รัตนะเหล่านั้นที่เป็น สวิญญานกรัตนะก็ดี อวิญญานกรัตนะก็ดี สู้พระตถาคตเจ้าไม่ได้ **บัดนี้เราได้เป็น ธรรมกายแล้ว เราได้สมบัติยิ่งใหญ่ สมบัติอื่นสู้ไม่ได้ เข้าถึงธรรมกายแล้ว บังคับสมบัติ เหล่านั้นได้ สมบัติเหล่านั้นอยู่ในอำนาจ จะต้องการเมื่อไหร่ก็เอาได้ ไม่ต้องเดือดร้อน อันหนึ่งอันใด**

นี่ที่พวกที่เข้าถึงธรรมกายแล้ว เขารู้ฤทธิ์ของธรรมกายแล้ว เขาไม่อินังขังชอบอะไรหรือกับสวิญญานกรัตนะ วิญญานกรัตนะ ในภพ ๓ นะ เขาต้องการจะไป นิพพาน ออกจากภพ ๓ นี่แน่ะ ยิ่งสูงกว่าอย่างนั้น แล้วก็เลิศประเสริฐกว่า **เข้าถึงพุทธ รัตนะแล้ว เลิศประเสริฐกว่าทั้งนั้น รัตนะใดสู้ไม่ได้ทั้งนั้น สวิญญานกรัตนะ อวิญญานกรัตนะ ที่อยู่ในไตรภพสู้ไม่ได้ทั้งนั้น แพ้พุทธรัตนะทั้งนั้น**

เพราะฉะนั้นผู้ที่ได้พุทธรัตนะ ที่ได้แล้วยาคูเบาหนา ดับมาเกือบ ๒,๐๐๐ หนา มาโผล่ขึ้นในครั้งนั้นเป็นอัศจรรย์ทีเดียว แต่ว่ามารยังขวางอยู่มาก มนุษย์ยังไม่เบิกตา ยังหลับตาอยู่มาก มนุษย์ยังไม่ตื่น ยังหลับตาอยู่มากนัก ถ้ามนุษย์ได้เห็นธรรมกาย มนุษย์คนนั้นตื่นขึ้นแล้ว ไม่หลับแล้ว ถ้ามนุษย์ใดยังไม่เห็นธรรมกาย ยังไม่เป็น ธรรมกาย มนุษย์นั้นยังหลับอยู่ มารมันยังกดหลับอยู่ ยังไม่ตื่นเลย บางที่ตายเสีย ชาติหนึ่งยังไม่ตื่นเลย หลับเรื่อยไปเสียทีเดียว บางคนเห็นปรากฏ ตื่นทีเดียว มี ธรรมกายบางคนไม่เจียงสา มีธรรมกายใหญ่โตมหิพาารเช่นนี้แล้ว มาถึงรัตนอันเลิศ ประเสริฐเช่นนี้แล้ว กลับไปวางเสียก็มี แปลกประหลาดนัก ลืมตาขึ้นแล้วกลับไปตา บอดก็มี อย่างนี้น่าอัศจรรย์นัก เพราะเหตุไร เพราะไม่รู้จักเจียงสา มาพบของวิเศษ ประเสริฐเลิศล้ำพันประมาณ ไม่รักษาให้ควรแก่การควรเห็นควรพบ แม้เป็นอยู่ก็เท่า กับศพ ไม่ประเสริฐเลิศอะไรนัก เพราะกายมนุษย์นี้ชั่วคราวเท่านั้น เกิดแล้วก็ดับไป **อุปฺปาท** บังเกิดขึ้น **จิตติ** ตั้งอยู่ **แปรไป ภงฺค** แตกสลายไป มีเกิดมีดับ มีเกิดมีดับเป็นเบื้องต้น

เรื่องนี้พระปัญจวัคคีย์ พระอัญญาโกณฑัญญะ ได้เปล่งอุทานวาจา เมื่อได้ฟัง ธรรมจักกับปวัตตนสูตรจบลง เปล่งอุทานวาจาว่า ได้มีดวงตาเห็นปราศจากมลทิน เห็นแวบปรากฏชัดว่า **ยงฺกิญฺจิ สมุทฺยธมฺมํ สพฺพหนฺตํ นิโรธมฺมํ** เป็นธรรมกาย ขึ้นแล้ว สิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งมีความเกิดขึ้นเสมอ สิ่งทั้งปวงมีความดับไปเสมอ เห็นเกิดกับ

ดับเท่านั้นเอง หมดทั้งสากลโลก เกิดดับเท่านั้นแหละ ไม่ไปไหน บัดนี้เรารู้ปรากฏ อยู่ทุกถ้วนหน้า ที่เราเกิดมาเป็นหญิงเป็นชาย คฤหัสถ์ บรรพชิต โตเล็กปานกลาง ชนิดใดก็ช่าง แล้วจะตายไหม ตาย แล้วกลับคืนมาหรือเปล่า เปล่า ไม่กลับ ไปแล้ว ไม่กลับมามองดูอีกต่อไป แล้วไปเกิดต่อไปอีก เกิดเท่าไรตายเท่านั้น ไม่มีเหลือเลยสักคนเดียว มีเกิดกับดับเท่านั้นแหละ

เมื่อเป็นเช่นนี้ มาพบพุทธศาสนาเช่นนี้ต้องเข้าถึงธรรมกายให้ได้ ถ้าเข้าถึง ธรรมกายไม่ได้ เราไม่เป็นลาภอันดีมานะ เข้าถึงธรรมกายได้ละก็เป็นลาภอันดีมานะทีเดียว มีบาลีเป็นหลักเป็นฐานชี้ชัดไว้ว่า **ตถาคโต โข วาเสฏฐา อริวงฺหํ ฌมฺมกาโย อิติปิ** ดูก่อนว่าเสฏฐโคตรทั้งหลาย คำว่าธรรมกายๆ เป็นตถาคตโดยแท้ นั่นแหละ ธรรมกายนะ ประเสริฐเลิศกว่าสวัญญาณภัตตะ อวิญญูญาณภัตตะซึ่งมีในไตรภพ สู้ไม่ได้เป็นอันขาดทีเดียว เมื่อรู้จักเช่นนี้เราจะต้องเข้าถึงธรรมกายให้ได้ เมื่อเข้าถึงธรรมกายได้ละก็นั่นแหละได้รตนะอันประเสริฐแล้ว เข้าถึงยอดรตนะแล้ว ยอดรตนะจะได้ธรรมกายเบื้องต้นเป็นโคตรภู ได้ลงไป ๒ เป็นพระโสดา อย่างเข้าเป็น ๓ เป็นพระสกทาคา อย่างเข้าเป็น ๔ เป็นพระอนาคา อย่างเข้าเป็นขั้นที่ ๕ เป็นพระอรหันต์ ถึงพระอรหันต์ละก็สุขละ ไม่มีเกิดแก่เจ็บตาย เลิศละ ไม่ต้องเวียนว่ายตายเกิดในกามภพ รูปภพ อรูปภพต่อไป นั่นเป็นที่สุดทีเดียวรตนะนั้น

เมื่อรู้จักที่สุดเช่นนี้แล้ว ตั้งใจให้แน่ว ทานส่งเสริมไว้เป็นอเนกประการว่า **อิทฺมปิ รตนํ ปณฺธิตํ** นี่เป็นรตนะอันประณีตในพระพุทธเจ้า **เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ** ด้วยความสัตย์อันนี้ ขอความสุขสวัสดีจงมี ถ้าว่าใครอยู่กับรตนะเช่นนี้ ละก็ มีความสวัสดิ์เรื่อย ปลอดภัยเรื่อยทีเดียว อยู่ในธรรมรตนะ สังฆรตนะ ให้ใสอยู่กับรตนะนั้นแหละ ปลอดภัยทีเดียว ไม่ต้องมีภัยอีกต่อไปทีเดียว ได้รับความสุขทีเดียว ไม่ได้รับความทุกข์อีกต่อไป เมื่อรู้จักหลักจริงเช่นนี้ เข้าให้ถึงนา วัดปากน้ำนะเขาเข้าถึงกันมากนัก ๑๕๐ กว่าเวลานี้ ทั้งภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกา เข้าถึงพุทธรตนะ ธรรมรตนะ สังฆรตนะ ๑๕๐ กว่า

ถ้าได้เข้าถึงพุทธรตนะแล้วอย่าปล่อยเป็นเด็ดขาด ใจขาด ขาดไป ตาย ตายไป ใจติดอยู่กับพุทธรตนะนั้นแหละเอาตัวรอดได้ละ สิ่งอื่นไม่มี ยิ่งกว่านั้นไม่มีหนา เมื่อรู้หลักพระพุทธศาสนาเช่นนี้ละก็ ไม่เสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เรียกว่าคนมีนัยน์ตา ไม่ใช่คนตาบอด แล้วก็รู้รตนะเป็นด้วย รตนะนี้เป็นรตนะสูงสุด สวัญญาณก

รัตนะ อวิญญาณรัตนะที่มีในไตรภพ กามภพ รูปภพ อรูปภพไม่มีสูงสุดเท่า พุทธรัตนะนี้แหละเป็นรัตนะอันสูงสุดแท้ๆ แน่ใจเช่นนี้แล้วละก็ อย่าให้พ้นเพื่อนไปไหน อย่าให้แยกเยื้องแปรผัน ถึงแม้ว่ากิเลสจะมายั่วยวนสักเท่าใดก็อย่าให้เป็นไป ต้องอยู่ในพุทธรัตนะให้ได้ ให้มันอยู่ในพุทธรัตนะ ให้ใสอยู่รำไปให้ได้ นั่นแหละเอาตัวรอดได้ที่ได้มาประสบพุทธศาสนา

ที่ได้ชี้แจงแสดงมา ตามวาระพระบาลีในรัตนสูตร ในบาลีในพระคาถาเบื้องต้น พอสมควรแก่เวลา **เอเตน สจฺจวชฺเชน** ด้วยอำนาจความสัตย์ที่ได้อ้างธรรมเนียมปฏิบัติ ตั้งแต่ต้นจนอวสานนี้ ขอความสุขสวัสดีจงบังเกิดมีแก่ท่านทั้งหลาย บรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า **สพฺพพุทธานุภาเวน** ด้วยอานุภาพพระพุทธเจ้าทั้งปวง **สพฺพธมฺมานุภาเวน** ด้วยอานุภาพพระธรรมทั้งปวง **สพฺพสงฺฆานุภาเวน** ด้วยอานุภาพพระสงฆ์ทั้งปวง **ปิฎกตฺตยานุภาเวน** ด้วยอำนาจปิฎกทั้ง ๓ คือ สุตตันตปิฎก วินัยปิฎก ปรมัตถปิฎก ทั้ง ๓ ประการนี้ จงดลบันดาลความสุขสวัสดีจงอุบัติบังเกิดมีเป็นปรากฏ ในชั้นบัญญัติแห่งทานิสรานิบัติทั้งหลาย บรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมาพอสมควรแก่เวลา สมมติว่ายุติธรรมิกถาโดยอรรถนิยามความเพียงเท่านี้

เอวํ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

